

Landskap: *Blekinge* Upptecknat av: *A.B. Waldensson*
 Härad: *Medelstads* Adress: *Lund*
 Socken: *Vring* Berättat av: *Ellen Svensson*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1860* i *Vring.*

<i>Nödåret 1868</i>	<i>s. 1.</i>
<i>Uppväxttid.</i>	<i>" 2-4.</i>
<i>Stafpiga</i>	<i>" 4-5.</i>
<i>Städning och städsmässa</i>	<i>" 6-7</i>
<i>Surrepskaka.</i>	<i>" 8.</i>
<i>Kroppkakor.</i>	<i>" 9</i>
<i>Kaffe.</i>	<i>" 9-10.</i>
<i>Begravning.</i>	<i>" 10</i>
<i>Julen.</i>	<i>" 11-14</i>
<i>Saus.</i>	<i>" 15</i>
<i>Majstång & Midsummarstång</i>	<i>" 15-17</i>
<i>Skogsmanus.</i>	<i>" 18-24.</i>
<i>Skydd innan kyrkstäningen.</i>	<i>" 25-27.</i>
<i>Trollen i Klöveskäro</i>	<i>" 28-31</i>

Bäplockning
göra topflor.

sid. 32.

" 32.

Minna föräldrar voro så fattiga
och de hade ingenting annat än
göra än gå sig ut och bettla under
det svåra vädret 1868. Far var
alldeles försvulten. Min bror dog
av svält. När jag kom in och hade
plockat en bukett prästkeagar
så bad han att gå ut på den och
så flögade han den i munnen
och åt upp den. Allor tog en
liten på armen och min färdiga
syoten fick gå med och ligga. Jag
skulle gå i roten och ligga. På
ett par ställen kunde man få
2 potatisar och 1/2 sill.

När vi barn blevo på stora åld
vi kunde arbeta så blev 2 av
mina Fyskon utlyrda till böu-
derna s. k. lottabarn.

Vi andra gick på sommaren
gå upp 1/2 3 på morgonen - det
var innan för dag ^{från 12 till} och gå 1 mil
bort och plocka bär. Vi hade
med oss litet salt, bröd och
vattnen som matsäck.

Får och mer gick bort på arbe-
te och de hade födan på stället.
Mor hade 6 skilling och far 8
skilling.

När min syster var 8 år kom
hon ut som barnpiga och när
jag var 10 år så min far dog och

då kom jag ut och tjänade. Jag
skulle stiga upp kl. 4 på morg-
nen och ha kaffet färdigt kl.
5 och väcka bonden med. I
"sjurau"-när man köstade-
skulle folket vara uppe på gä-
den kl. 5 och då flingo de kaffe
och smörgås och kullarna flingo
en buss. Då kom matmoderen
och så ut och såde mig om
jag inte var färdig. Jag skulle
ställa alla kullarna i en rad
på disken och därefter alla
brännvinsglaset i rad på
redan ändan av disken.

Jag har bara gått i skolan
i 3 månader. Jag lärde mig
så mycket att jag kunde gå

fram för prästen men jag har
baldig kunnat skriva. Jag var
11 år när jag gick i skolan. Det
gick vi var dag i 3 månader.

Jag "släpper fram" när jag var 14 år.
Vi hade $\frac{1}{2}$ mil till skolan. I en
liten äska hade vi vår mat
som bestod av 6 potatis och
2 halva selleri när vi var två
syskon som gick i skolan.

Sen hade jag en plats med
13 kr. om året. Sedan hade
jag mjölk till staterna och då
hade jag 25 kr. ~~per~~ och stat
för sommaren med mjölk, ärtor,
bröd och potatis. Sögel gick jag
shaffa gjäta. Jag var där från
24 april - 24 oktober. Jag var

"höstpriga" och allt skulle jag
vara med om och hjälpa kar-
larna både när de dikade och
gärdslade. När de gärdslade
gjorde jag hankar som jag
snodde av en granvidja. Vi
stod vid en grän och gjorde han-
karna. Karlarna satte på dem
på stöarna och lade gärdslen
på. För satte de gärdslena på
snod - de blevo bättre då.

När de dikade grävde karlar-
na upp jorden och jag fick öra
upp jorden på vallen med
en spade.

Sedan tjänade jag på ett
ställe i 2 år där jag hade 25 kr. om

Året. Man städde sig vid mid-
sommarktiden. För hade de på
sommaren en städdag vid
kyrkan. Det var så där vid
"brunnstiden". Jag var inte på
"Städmässan" - det behövde jag
inte för jag kunde lätt få plats
ändå. Det var mer de som hade
svårt att få plats som kom dit.

Städmässan var en söndag och
då var det så mycket mycket
folk och ungdomarna hade
si trevligt. De gick omkring
och bytte bryddkorset av laven.
det och nejlikor. Karlarna hade
sina på jackan. Både pojkar
och flickor hade buketter och så
bytte de med dem de tyckte om.

Stadsnärarna höll på en hel dag.
Då skulle tjänarna ha sin be-
lovsedel. ~~med~~ Så skulle man "stada"
en del kunde 1-2 kr. i städja och
därmed brud de sig ^{från} platsen och
vara där från den 27 okt. till
nästa 27 okt. De tjänare som
skulle flytta hade en frivecka
efter den 27 okt. Men de som
stannade fick ingen frivecka.
Då i friveckan fingo de som
skulle flytta "skön"; bestående av
bröd eller ost. Jag fick "skön" när
jag flyttade som bestod av ett
shilpmund ull.

Förutom lönen hade jag ett
förläde och ett linne.

Surreprskaka eller plätskaka buka-
de eller baka det året. Man
regrade blommorna på syronen
och förhade. Man plockade skol-
lon, förhade dem och tog bort
skallet och malde s. k. "ekons-
mjöl" och då tog man litet
havremjöl i och utar den de-
gen gjorden en rund ungefär
2 cm. tjock kaka som var så fast
att den kunde läggas på en bre-
fot och baka över glöden. När
den var bakad på ena sidan
vändes den.

Efter detta året blev det så
måningom bättre med året
och sedan hade vi aldrig sedan
surreprskaka mer.

Men brukade också baka kugg-
kakor. De gjordes av små potatis-
ar som man annars gör grissar
och de stöttes och slade till mör
redan de kokats. Det hade vi också
bara under den svåra tiden.

Kaffe hade vi aldrig före i min
barndom mer än två gånger
om året nämligen juldagen
och midnattsdagen. Men
kokade kaffet i en järngryta och
vi slog horn upp det i ett lee-
kål eller lerfat och satte det
på en sten runt stol och så
fick vi bara ligga på knä
runt om och dricka det med

var sin fläsked. Det var inte kaffeböner som eller hörde det på utan på "legoria" som låg i 4-kantiga bitar omvickade med grönt papper.

Vår min lille bror dog och vi skulle ha begravning fick mor gå omkring nere i byn och kigga ihop. På ett ställe fick hon 1 kaka bröd, på ett annat ställe 1 spran mjölk. Sedan kom hennes bror från skolen till begravningen och han hade med sig en 1/2 val sill och det var maten som vi hade till begravningen.

CS/

När vi vore barn hade vi jultyggar. Det var 1 grov, 1 fin och 1 vetebrödsbröd som lades på varandra. En del fick småkakor - kullar, fruktkakor, bärbröd, hjörter som bestod av smör, ägg, socker, småkakor och äppelena lades runt om tyggen. Vi brukade få detta till jul hos bönderna. Det var tre bönder i den roten.

Påsmännen Villman och Ole Vittlock skulle ha "jultrost". De fick fläsk~~rost~~-öra d. v. s. ett halvt grisbröst och 1 brödkaka. Det kallades för att de

sogs ut sitt "tinge."

Kyrkväktaren hade också sitt "tinge." Han gick i hela församlingen och han skulle ha lin, ull, sid och ved.

Klockaren skulle också ha men till honom körde man hem allt vad han skulle ha och det var på hösten.

Vi har inte haft julgran förän de sista åren min gubbe levde och barnen voro vi försäkra att de kunde ha glädje av den.

Till jul bakade mor potatis-kaka. Det gick vi annandagen morgon med fläsk till. De brukade förstås vara tidigt

och bjuda oss potatis kaka
på sängen och det var en så-
dan högtid.

Till jul hade de ^{potatis}potatis kaka
till jul i vårt enda bondhem
och så hade man stått glädd till.

Men kockte man än / skäppa
potatis som mosades och så
fick det stå och jölna och så lade
litet kummin och krydd pep-
par i.

Ellinga drog in hela bunkan
med halan till jul.

Juldagen hade vi kaffe.

Julkirgarna skulle stå 3 st. på
bordet. Den största i mitten
och en stmindre på var sida.

De skulle stå värda över hela helgen.

På juldagens morgon beledade vi gå ner till vägen och titta på de stora flockarna som gick till kyrkan och som kom - var och en flock med ett stort fyrblors i spetsen. Det var 5-6 stolar på blorret så det såg ut som en hel ljuskrona.

Folk som stod utefter vägen kunde sluta sig till de olika flockarna och gå med till kyrkan. Där sattes blorren i kyrkogårdsmuren.

Man kunde gå på lek och dans
var som helst för. Rika och
fattiga samledes jämt om i
sina vardagskläder och med
bänkskinn på dansade man
på vägen där man kunde.

Var som kunde spelade och
sång. Alla var precis lika. Somliga
spelade näver d. v. s. spelade på
kam med hjälps av en bit näver.

Vi hade majstäng på Her-
gården och så dansade vi på logen.

Alla var bjudna dit och småbarn-
en fingo dansakring maj-
stängen och sedan på logen. Vi
hade lov att vara nygga hela
natten. Men och för var med

och dansade och när de gingo
hem stannade vi kvar. Jag och
min syster sjöng så fr det var
många som ville vi skulle sjunga.

Vi blevo ej bjudna på vignting
vi fick bara vara oss. Det var i
Almarsyd. Logen där vi dansade
var ej mycket.

Gjordes på gården voss fria
vridorumsafton för att låta
mjöstkungen. Först plockade
de blommor och gjorde kran-
sor. Min mor och 2 andra
kvinor band krusarna och
det gjordes fjörus girlander av löv
som bands med ett nystan. Det
var inte så mycket blommor
som nu. Det var en stund med

En annan. Det hängde en kran
på var arm. Majstungen stod
framme på gården i en
rundel.

När jag var ute och hjälade
fröst skulle de stora gå på sin
midsonnssol och jag skulle
vara hemma. Därför fick jag
en stor smörgås utav vår rå-
mjöl med ost på. Det var så
fint och så en glasskål med
filbunka med grädde på.

Det skall du ha, barn lilla,
för du är hemma! "Då var jag
13-14 år och de andra skulle gå
bort på Johannisburs. - Jag skulle
gå efter beatusen och hjälpa lite
lite hemma sedan på kvällen.

I Grundtvogs var en pojke som
hade en bekant som hette Ullasia.
De hade stämt möte för vid
Vistrabod som låg mellan hans
gård och den gård där Ullasia
tjänade. Han gick dit och hon
kom mycket riktigt och pratade
de men så ville hon lägga
armen om halsen på honom
och då förstod han att det inte
var Ullasia för det hade hon ald-
rig gjort förut. "Vem är du? Inte
hon till hemma. Dra din väg
så långt som till Håchlefsjälle
du korna!" Då for hon i väg som
en bliv och det dånade i alla tugen
som de skulle vara sammman.

Sedan ändades de inte stäm-
ma möte med på den platsen.

Det var en gubbe som
bodde i Tving och hade varit
borta och han blev över en gån-
desgärd för att gå hem genom
markerna. Då kom där ett
frunkimmar runt honom
och började prata och vad
hij framför honom så där li-
ket och ville han skulle följa
med henne. "Nej sa Tjäl-
forsom" "jy skall inte gå åt det
hället jy skall gå hem till
Liana." det var hans hustru.

Men han kunde inte kom-
ma över gärdet och hitta rätt.

Han gick på hela natten och kom slutligen ner på vägen till Högsta när blocken var till och då knackade han på tors dörr Andersson och fick veta var han var och sedan hittade han rätt.

Om de följer Skogsruvorna blir de dragna in i bergst.

I "Brubergst" i Vörings socken där blev ett brudfölje intagit berättade en gammal gumma. Bruden blev intagen i bergst - de kommit och tog in henne. Jag vet inte om brudgummen också måste med in och dansa men bruden kom i alla fall aldrig ut igen.

I "Alnaryds fälle" såg jag Skogs-
muraren riktigt. Hon är flaten
som ett bakslag i ändan. Hon
gick inte uppriktad då utan fram-
åt böjd. Jag skrek på Vilda som
var med mig och plöskade
bår att vi skulle gå hem och
att hon inte skulle gå där.

Skogsmuraren hade en schakt
som var knuten bak i nacken
och hon stodde runt, runt där.

En gång såg jag och vän-
dade på att Ellen skulle komma
hem och ge oss mat. Jag såg
på kistan under förskott och
titade ut på vägen. Då såg
jag att skogsmuraren såg på går.

Besgårdén. Det var som om hon
såg och stätte med en klubba
på marken. Hon kom och gick
förbi och såg henne inte där hon
såg vid hästebusken. När man
knackade på dörren vågade jag
knappast öppna för att hon såg
där borta. När man kom in
och jag skulle visa var skogs-
muran såg så kunde hon inte
se någonting och då försvann
det för mig också.

Skogsmuran hade och låg på di-
vellen men jag kunde inte se hen-
ne riktigt.

En gång - det var redan jag blev
gift - var jag och plöjde omul-
ron i begravningarna och då

blev jag villad av skogsmurarna.
Jag gick och kunde inte hitta
rätt. Då vände jag på och såg
och då var jag på samma ställe
som förut men nu kände jag
igen mig.

Den kväll - det är bara 3 år
sedan - skulle jag gå på "dass".
Och när jag skulle gå tillbaks
kunde jag inte känna huset
utan jag ville gå åt rätt håll.
Och gick upp i backen. Jag tyckte
att huset låg åt fel håll. Jag
kom till läst och grunden
men jag höll mig fast där och
gick inte över på andra sidan.
Man skall inte kliva över
något stängsel när man är

ACC. N.R. M. 7999:24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

villad för då kan man alls
inte hitta så. Till slut kom
jag fram till trappan och
först när jag var på tredje
trappsteget kände jag igen
mig. Min sör och svärdotter
undrade så varför jag dröjde så
länge. Jag sade att jag blev villad
men de sade att det var mitt
huvud. Men jag hade inte ont
i huvudet - det brukar jag
inte ha heller.

24.

Jag tänkte inte så mycket på
svidet men skogsnuvan det har
jag ju själv sett.

Det var ett flumfimmer här
som talade om att barn kan
bli sjuka och ansatta innan
de är kyttagna. Så var det
med henne, barn. Vid en och
samma tid på dagen var det
alltid lika illa. Den gången
var skräddaren där och så
sydde och barnet kunde inte
sovna. Skräddaren sade till
dem att de skulle lägga en kuiv
av stål i vagnen. Kviven hade
inte legat en kvart i vagnen
förrän den kastades i golvet
och pojken blev så rodd som

om han blivit tvångad sin
om hade han aldrig ont av
det utan bara fick so och
kunde sova.

För kunde de på sig stil för
att skydda sig.

En man en mor gick i kyrkan
fördes hon inte gå ut utan en
kniv i lommen för att inte
drifven skulle göra henne något
ont.

En gång när far gick till otte-
sängen jul^{dagens} morgon låg jag
kvar och det knackade 3-4
gångar på dörren och sedan
busade det längs husväggen
som om det varit ett kreatur.
Man skulle inte bry sig om

Sådana knackningar vill man
man varit i kyrkan. Det
har varit ett stort leverne här så
jag bydde mig inte om att gå upp
med jag var min gamla kom
sittbåda och undrade varför jag
inte var uppstigen.

Annandagen var vi bjudna
in till grannen på kaffe och
då tog jag pröven med det.

Som vi var inkomna knacka-
de det så där igen och det var
alldeles mångfäst ute men
där syntas ingen människa.

Min man satte sig i förstuet
för att se efter men jag tyckte att
han skulle inte bry sig om det för

jag tänkte att det var skolk.

Den kvällen när jag var barn hade min syster Vilda divitisar - hon hade varit olydig och var rädd att få stryk när hon kom hem. Tre olika gånger knuckade de det på dörren och far steg upp för att se efter om det var Vilda som kom hem. Men tyckte att far skulle inte bry sig om att gå upp och titta efter för hon tänkte att det var skallen som skulle ha stora bränd i "Klöverkär". Sjätte gången gick far ut på trappan och nästa morgon kunde han inte gå - hela benet var alldeles svettblött. Far trodde att man hade rivit honom

frö beuet men mor menade
att han skulle inte byt sig
om knackningarna.

När mor kom till
handlarens sålde han om
det och då såde handlaren far:
"Då, min söl, måtte han ha
han & han ju varit och skurit
potatis i Håkan Nilssons källare
och han hade en liten deka
med sig."

När mor kom hem var hon
ju så ledsen och frågade far om
han varit i Håkan Nilssons källa-
re och blivit skjuten. Då gick
mor och lånade en kanna och
drog far i den till Jacobstrops
där kändsdomaren H. Nilsson

bodde och så frizade far om
det var han som gjort vi med
hans ben i natt. Han härads-
domaren gjort vi med mig i natt.

"Nej," sa häradsdomaren, "jag
sköt vid Spångabrom en skott
efter kullen som hade en liten
del med mig och eftersom jag
hört att du var dillig i benet
så sade jag att det måste vara
du!" - "Jag var bara ute på drog-
gen och hade gått runt om
kullet i natt så hade jag inte
kommit in och han härads-
domaren gjort vi med mig ben
är det skamligt!" Häradsdomaren
hade tyckt att det liknade far
och vi var ju bland de fattigaste

och där var ju många små-
flickor. "Vår har jag prisen och
går ut och var om en bit ~~en~~
men stjälper det gör jag inte!"
sade far. - Jag var nästan att
far fick någonting med hem
i matväg utur livnadsdomaren
men det är jag inte säker på.

Bruset blev alldeles vackert
och det var så tjockt och det
drog råt så länge innan det
blev bra igen. Far fick lägga
det dåliga knäcket på en palle o
så flytta pallen framåt så kunde
han röra sig omkring litet.

Spant kalas och klackkalas hade
de på sina ställen.

Vi plöskade bär i "näverströppa".
gick härfjällen och till skogen och
silde dem. Det var smulten. Så
hade vi bröd med oss och ät.

Lingonen kostade 50 öre skäppan.

Jag har gjort många par soffor.
Jag har sått upp i tusentals och spi-
kat upp. Jag kunde sätta upp 30 par
om dagen. Jag köpte bokarna från
en fabrik i Lyckeby. Min man
fick nämligen ryggsäcksliden-
de och sedan kunde han bära skäppan
ut läderbilar och ställa det i ord-
ning och jag spikade det på.